

KUTSESTANDARD

Täiskasvanute koolitaja, tase 6

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Täiskasvanute koolitaja, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

6. taseme täiskasvanute koolitaja on vähemalt kolmeaastase praktilise kogemusega koolitaja, kes täidab tööülesandeid iseseisvalt ja vastutab oma töö tulemuste eest. Ta kavandab õppe ja korraldab koolitusi lähtuvalt sihtrühma vajadustest ning õppekavast tulenevatest eesmärkidest, valmistades selleks ette vajalikud materjalid. Koolituse läbiviimisel arvestab ta seda, et täiskasvanud õppijad on erineva vanuse, kogemuse, eelneva hariduse ja sotsiaalse staatusega inimesed, kellel on oma väljakujunenud teadmiste süsteem, mõtlemisharjumused, eelarvamused, stereotüübid, hoiakud ja väärtushinnangud, mille nad toovad kaasa õpisisituatsiooni.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine
- A.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine
- A.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine
- A.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus
- A.2.5 Professionaalne eneseareng

A.3 Töö keskkond ja eripära

Täiskasvanute koolitaja füüsilisele töökeskkonnale esitatavad nõuded sõltuvad koolituse eesmärgist ja/või valdkonnast, milles koolitust läbi viiakse. Need lepitakse eelnevalt koolituse tellija ja koolitaja vahel kokku. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna loob koolitaja õppeprotsessi käigus ise.

A.4 Töövahendid

Täiskasvanute koolitaja peamiseks töövahenditeks on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid, õppevahendid ja muud õppe tulemuslikuks läbiviimiseks ning loovtegevusteks vajalikud vahendid. Töövahendite kasutamisel lähtub täiskasvanuõppe eripäradest.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Edukat tegutsemist täiskasvanute koolitajana toetavad järgmised võimed ja iseloomuomadused: õpivõime, koostöövalmidus, verbaalne võimekus, empaatia, pühendumus, pingetaluvus, tolerantsus, eneseregulatsiooni võime, otsustusvõime, kohanemisevõime, loovus, sihikindlus, avatus ja kriitilise mõtlemise võime. Täiskasvanute koolitaja põhiväärtusteks on väärikus, ausus, sallivus, vastutus, avatus ja inimest väärtustav hoiak. Oluline on täiskasvanute koolitaja eetikanõuetest kinnipidamine.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Kuuenda taseme koolitaja on vähemalt bakalaureusekraadi või rakenduskõrghariduse ja andragoogilise ettevalmistusega koolitaja. Tema kutsealane õpe võib toimuda põhi- või kõrvalaine või lisaeriala õppekava raames kõrgkoolis, kvalifikatsiooni- ja/või täiendõppe kursustel. Vajalikud kompetentsid võib omandada ka praktilise tegevuse käigus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Täiskasvanute koolitaja kutse ei eelda ühtse ametinimetuse olemasolu. Kutse omanik võib töötada paljudel erinevatel ametikohtadel nagu koolitaja, õpetaja, lektor, õppejõud, tuutor, mentor, konsultant/konsulent jm.

A.8 Regulasioonid kutsealal tegutsemiseks

Sõltuvalt valdkonnast, kus koolitus toimub ja/või konkreetsest koolituse tellijast, võidakse koolitajalt nõuda erinevaid dokumente. Näiteks täiskasvanute koolitaja/andragoogi kutse omamist, erialast kompetentsust tõestavaid dokumente vm.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Täiskasvanute koolitaja tase 6 kutse moodustub kuuest kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.6 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Analüüsib konkreetse õpperühma õpivajadusi, juhindudes koolituse sisust ja eesmärkidest. 2) Koostab koolitusprogrammi ja planeerib oma tegevuse, lähtudes etteantud/olemasolevast õppekavast. 3) Valmistab ette konkreetse koolituse/tunni sisu, lähtudes õpperühma vajadustest ja õppekavas fikseeritud õpiväljunditest. 4) Koostab uusi ja/või kohandab vanu õppematerjale, lähtudes oma teema käsitlemise loogikast, arvestab õpikeskkonna võimalusi ja konkreetse õpperühma eripära. Loob uusi õppematerjale, mis vastavad uuendustele õppekavas ja/või muudatustele õpikeskkonnas, kasutades mitmekesiseid allikaid. Teadmised: 1) koolituse eesmärgid ja oodatavad õpiväljundid, 2) andmete kogumine, 3) analüüsimeetodid, 4) õpperühma vajadused, 5) õppekava, 6) õppematerjalidele esitatavad nõuded. Hindamismeetod(id): Vestlus, eneseanalüüs ja portfoolio või supervisioon sellele järgneva analüüsiga.	
B.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Toetab õppijaid individuaalsete õpieesmärkide kirjeldamisel, aidates ühitada neid õppekavast tulenevate eesmärkidega. 2) Kujundab õpikeskkonda, rakendades erinevaid võtteid õppimist toetava füüsilise keskkonna loomiseks. 3) Juhib õppeprotsessi, tagades õppeks ettenähtud aja efektiivse ja tulemusliku kasutamise ja järgides õppekavas sätestatud eesmärgid. 4) Märkab ja arvestab oma tegevuses grupi (min 4 inimest) mõju iga liikme õpimotivatsioonile ja õppimise tulemuslikkusele. Konflikti ilmnemisel rakendab konflikti lahendamise võtteid, püüeldes "võit-võit" lahenduse saavutamisele. 5) Toetab õppijate arengut, tuginedes seejuures õppijatelt saadud tagasisidestusele ja soodustades õppijate individuaalsete toimetulekuoskuste kujunemist. Teadmised: 1) õppekava eesmärgid, 2) füüsiline õpikeskkond, 3) ajakasutuse põhimõtted, 4) grupiprotsesside olemus,	

- 5) õpimotivatsiooni kujundamine,
6) arendava tagasisidestamise põhimõtted.

Hindamismeetod(id):

Vestlus, eneseanalüüs ja portfoolio või supervisioon sellele järgneva analüüsiga.

B.2.3 Õppeprotsessi ja õpitulemuste analüüs ning hindamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Kogub õppijatelt arvamusi õppeprotsessi kohta, kasutades määratud meetodeid.
- 2) Analüüsib õppeprotsessi ja õpitulemusi, lähtudes kavandatud eesmärkidest ja kasutades määratud meetodeid.
- 3) Hindab õpperühma tegevust õppeprotsessis, kasutades määratud meetodeid.
- 4) Hindab õppijate arengut, kasutades etteantud hindamisjuhendeid ja meetodeid.
- 5) Reflekteerides hindab enda tegevust õppeprotsessis, selgitab välja puudused ning võimalused nende kõrvaldamiseks, kasutades eneseanalüüsi vahendeid ja koolitavatelt saadud hinnanguid.
- 6) Teavitab kokkuleppel inimesi õppe tulemustest, kasutades kokkulepitud meetodit ja tuginedes faktidele ning argumentidele.

Teadmised:

- 1) andmete ja arvamuste kogumise meetodid,
- 2) küsitlusmeetodite kasutamise põhimõtted,
- 3) hindamismeetodite kasutamise põhimõtted,
- 4) eneseanalüüs.

Hindamismeetod(id):

Vestlus, eneseanalüüs ja portfoolio või supervisioon sellele järgneva analüüsiga.

B.2.4 Arendus-, loome- ja teadustegevus

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Osaleb täiskasvanuhariduse poliitika kujundamises, avaldades tema poole pöördumisel oma arvamust ja osaledes avalikes diskussioonides.
- 2) Osaleb koostöövõrgustike tegevuses, jagades kolleegidele oma arvamusi ja ettepanekuid.

Teadmised:

- 1) täiskasvanuhariduse poliitika,
- 2) koostöövõrgustikud,
- 3) koostööprintsibid,
- 4) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid,
- 5) haridussüsteem.

Hindamismeetod(id):

Vestlus, eneseanalüüs ja portfoolio või supervisioon sellele järgneva analüüsiga.

B.2.5 Professionaalne eneseareng

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

- 1) Uuendab õppemeetodeid ja ajakohastab vajadusel õppe sisu, lähtudes valdkonna arengust ja uusimast erialakirjandusest.
- 2) Tegeleb eneserefleksiooniga, arvestab oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse seisundiga, võttes kasutusele abinõud tasakaalu saavutamiseks ja säilitamiseks.
- 3) On kursis uuemate suundadega oma erialal ja täiendab end andragoogika valdkonnas, omandades täiskasvanute koolitaja 6. tasemele vastavad kompetentsid.
- 4) Arendab edukaks tegutsemiseks vajalikke võimeid ja isiksuseomadusi, väärtustades pidevat enesearengut.

Teadmised:

- 1) erialase valdkonna areng,
- 2) uusim erialakirjandus,
- 3) füüsiline, vaimne ja emotsionaalne seisund,
- 4) enesejuhtimise alused,
- 5) täiskasvanute koolitajale vajalikud isiksuseomadused ja võimed,
- 6) eneseanalüüsi ja -refleksiooni meetodid.

Hindamismeetod(id):

Vestlus, eneseanalüüs ja portfoolio või supervisioon sellele järgneva analüüsiga.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Täiskasvanute koolitaja, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) Tunneb valdkonda/teemat/ainet, mida ta koolitusel käsitleb. 2) Teab andragoogika põhiprintsiipe. 3) Rakendab koolitusel täiskasvanute õppimise ja õpetamise eripärasid. 4) Väärtustab täiskasvanud õppijat, peab tähtsaks eetilisi tõekspidamisi, järgib täiskasvanute koolitaja kutse-eetikat (vt Lisa 2: Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks). 5) On hea suhtleja, loob õppimist soodustava keskkonna. 6) Järgib täiskasvanuõpet reguleerivaid seadusi. 7) Käsitleb ennast õppijana, käitub enesearengu subjektina. 8) Kasutab koolitusel eesti keelt (või oma emakeelt) tasemel C1 ja valdab ühte võõrkeelt (soovitavalt inglise keel) vähemalt tasemel B2. Vene keelt kui emakeelt koolitusel kasutavad koolitajad valdavad eesti keelt vähemalt tasemel B2 (vt Lisa 3: Keeleoskuse hindamise skaala). 9) Kasutab oma töös arvutit tasemel: AO1 – Infotehnoloogia põhimõisted ja infoühiskond, AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldus, AO3 – Tekstitöötlus, AO4 – Tabelitöötlus, AO5 – Andmebaasid, AO6 – Esitus, AO7 – Informatsioon ja kommunikatsioon (vt Lisa 4: Arvuti kasutamise oskuse kriteeriumid).	
Teadmised: 1) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid, 2) õpetatav valdkond/teema/aine, 3) täiskasvanute õppimise ja õpetamise eripärad, 4) suhtlemispsühholoogia baasteadmised (kontakt, selge eneseväljendus, aktiivne kuulamine, enesekehtestamine, konfliktide juhtimine), 5) eneseanalüüsi ja -refleksiooni põhimõtted, 6) täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisel.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-23112011-1.2/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Talvi Märja, ETKA Andras Larissa Jõgi, Tallinna Ülikool Merle Lõhmus, EBS Juhtimiskoolituse Keskus Kristel Jalak, Enics Eesti AS Heiki Kiidli, Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium Tiina Jääger, Eesti Vabaharidusliit Eda Anton, Tartu Kutsehariduskeskus Küllil All, Haridus- ja Teadusministeerium Kerttu Taidre, ETKA Andras
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	7
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	23.11.2011
6. Kutsestandard kehtib kuni	12.06.2014
7. Kutsestandardi versiooni number	6

8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2424 Töötajate koolituse ja täiendõppe tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Adult educator, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja -ülesanded	
Lisa 2 Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 4 Arvuti kasutamise oskused	